

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

Maandoverzicht no. 10 - 1964

(Tijdvak 1-10-1964 t/m 31-10-1964)

I N H O U D

	Blz.
I. <u>Communisme Internationaal</u>	
De val van Chroestsjow	1
Kritiek op de afgezette Sowjet-leider	2
Naar een nieuwe oriëntering	4
Na Chroestsjow: de conservatieven?	8
II. <u>Activiteiten van de CPN</u>	
De CPN vervolgt haar "autonome" koers	10
Buitenlandse contacten van de CPN	13
De CPN en de MLF	15
Sociaal-economische propaganda van de CPN	17
CPN-agitatie onder bouwvakarbeiders	19
III. <u>Activiteiten van de communistische hulporganisaties</u>	
Culturele uitwisseling met de Sowjet-Unie	22
IV. <u>Andere groeperingen</u>	
De Socialistische Werkers Partij	24
- Samenwerking WRI en WVR	25
- "De Internationale" over de CPN	27
Rumoer rondom Paul v. Tienen	28
Jaarvergadering PSP	30
<u>Overzicht stakingen oktober 1964</u>	32
<u>Agenda</u>	33

Bij dit maandoverzicht is als bijlage gevoegd een beschouwing getiteld: "Paul de Groot schrijft geschiedenis".

H O O F D S T U K I

COMMUNISME INTERNATIONAAL

De val van Chroestsjow

Terwijl de record-prestaties van het ruimteschip "Woschod" de aandacht van het Sowjet-volk geboeid hielden, kwam op 12 oktober te Moskou het presidium van het Centraal Comité van de CPSU bijeen om zich te beraden over maatregelen van historische betekenis. Bijzonderheden over het verloop van deze presidiumzitting zijn nog niet aan de openbaarheid prijsgegeven. Chroestsjow zelf nam er in elk geval niet aan deel: hij werd de volgende dag opgeroepen dan wel gedwongen onder omstandigheden die aan verminderde bewegingsvrijheid deden denken - daarover luiden de commentaren verschillend - om de besluiten van het collectief te vernemen. Zoals die ochtend de Woschod voortijdig teruggecommandeerd was naar de aarde, kennelijk tot teleurstelling van de bemanning, die tot tweemaal toe verzocht de vlucht te mogen voortzetten, zo zag zich ook de Sowjet-leider onverwacht op non-actief gesteld. Hij zou zich heftig, maar vergeefs, tegen de beslissing van het presidium verzet hebben. In het inderhaast door zijn tegenstanders bijeengeroepen Centraal Comité zag hij zich de volgende dag (14 oktober) na een urenlange verdedigingsrede tegen zijn aanklager Soeslow eveneens in de minderheid. Er bleef hem toen geen keus meer dan de formule te accepteren die zijn ontslag bezegelde: zijn "verzoek" om wegens gezondheidsredenen ontheven te worden van zijn functies van eerste secretaris en lid van het presidium van het Centraal Comité en voorzitter van de ministerraad van de USSR, werd ingewilligd. Als partijleider zou hij worden opgevolgd door Leonid Brezjnew (58) en als premier door Alexei Kosygin (60).

Nadat het presidium van de Opperste Sowjet het besluit voorzover het Chroestsjows premierschap betrof had bekrachtigd, werd het nieuws in de avond van 15 oktober wereldkundig gemaakt.

Het tijdperk van Chroestsjow was plotseling ten einde.

De Kritiek.

De afzetting van Chroestsjow - na zijn 70e verjaardag nog vol energie en bezeten van nog weer nieuwe toekomstplannen - moet wel worden gezien als een eerste maatregel van de kant van zijn naaste medewerkers in een poging een uitweg te zoeken uit een gevaarlijke impasse. Sinds maanden was het duidelijk geworden, dat de Sowjet-politiek volledig dreigde vast te lopen.

In de binnenlandse situatie gaf het teruglopen van de industriële groeipercentages reden tot bezorgdheid. Er heerste ernstige onenigheid over de verdeling van de beschikbare grondstoffen over de verschillende sectoren van de zware en de lichte industrie. Het debat over de door moderne economen aanbevolen correctie op de planning door het toepassen van "winst"-principes en het zichtbaar maken van de marktwerking, sleepte zich voort zonder veel vrucht af te werpen. De landbouw was na alle kostbare experimenten onder de persoonlijke leiding van Chroestsjow nog even kwetsbaar als in de dagen van Stalin en geen nieuwe hervormingsplannen konden doen vergeten, dat de regering zich nog in 1963 uit een bijzonder precaire situatie had moeten redden door kapitale graanaankopen in het buitenland.

In het internationale vlak was Moskou's positie hoogst bedenkelijk geworden. In het satellietenblok namen nationalistische stromingen in kracht toe. Tal van CP-en buiten het blok hadden hun horigheid aan Moskou ook metterdaad opgezegd. In het conflict met Peking waren het de Chinezen die telkens en telkens weer het initiatief hadden genomen.

Niet voor niets had Togliatti bovendien in zijn memorandum gewaarschuwd, dat de internationale situatie slechter was dan drie jaar geleden. Hij zag een groeiende dreiging van de kant van de rechtse reactie, een verscherping van de monopolistische concentratie, veldwinnende neo-kolonialistische invloeden in de jonge Afro-Aziatische staten. In verband met Vietnam en Cyprus waarschuwde hij voor de mogelijkheid van "plotselinge ernstige crises en gevaren, waarbij de gehele communistische beweging en alle Europese en internationale socialistische krachten betrokken zouden raken".

Wat Togliatti's pessimistische analyse impliceerde was, dat de Sowjet-leiders de ontwikkelingen niet meer vóór waren, dat zij het initiatief uit handen hadden gegeven en dat het hun politiek

dientengevolge ontbrak aan grote lijnen en coördinatie.

In deze omstandigheden kon het gebeuren, dat Chroestsjow werd afgezet zonder dat nochtans de principes van zijn politiek werden aangetast. De nieuwe Sowjet-leiders verklaarden op 17 oktober in de Prawda:

Onze weg wordt bepaald door de algemene lijn, die de partij op haar XXe, XXIe en XXIIe congres collectief heeft uitgewerkt. Getrouw aan deze lijn behaalt het Sowjet-volk de ene overwinning na de andere in de vervulling van onze voornaamste taak: het scheppen van de materiële en technische basis voor het communisme.

In de buitenlandse politiek volgt onze partij de algemene lijn van de strijd voor de vrede, voor de verwezenlijking van de door Lenin ontwikkelde principes van de vreedzame coëxistentie. Door een consequente doorvoering van de vredespolitiek in de strijd tegen het agressieve imperialisme scheppen onze partij en onze regering de gunstigste voorwaarden voor de communistische opbouw van ons land en bevorderen zij de strijd van alle volkeren voor hun sociale en nationale bevrijding.

Tot de grootste verworvenheden van de internationale revolutionaire beweging behoort het socialistische wereldsysteem, een gemeenschap van gelijkberechtigde en soevereine volkeren die de weg van het socialisme en het communisme hebben gekozen. De CPSU en het gehele Sowjet-volk beschouwen het als hun plicht de broederlijke betrekkingen met de socialistische landen verder te ontwikkelen en de samenwerking te bevorderen op economisch, sociaal-politiek en cultureel gebied.

De CPSU strijdt vastberaden voor de eenheid van de communistische beweging op de grondslag van het proletarisch internationalisme en van de gemeenschappelijke verklaringen van 1957 en 1960. Onze partij zal zich blijven beijveren voor de bijeenroeping van een internationale conferentie van alle communistische partijen, waar de actuele problemen van de strijd voor vrede, democratie, nationale onafhankelijkheid en socialisme en voor de eenheid van de communistische beweging op de grondslag van het proletarisch internationalisme aan de orde kunnen worden gesteld.

Het waren weinig bezielende woorden, algemeenheden overgenomen uit het spraakgebruik van de voorbije periode waarvan de inhoud - in termen van concrete politiek - opnieuw zou moeten worden bepaald. Voorlopig dienden ze om de continuïteit aan te geven tussen de nieuwe en de oude situatie en de opvolgers van Chroestsjow te verzekeren van de rust die zij behoefden om een nieuwe oriëntatie te kunnen voorbereiden.

Het paste in dit verband, dat de afzetting van Chroestsjow (vooralsnog) slechts gemotiveerd werd met een verwijzing naar zijn persoonlijke tekortkomingen. Voor wie het lezen en begrijpen kon, schreef de Prawda op 17 oktober, dat de Leninistische partij een

vijand was van subjectivisme, dat zij wars was van fantastisch gedoe, snoeverij en voos gepraat, dolle plannenmakerij, zucht tot dicteren en het negeren van de resultaten van de wetenschap en van de praktische ervaring. De opbouw van het communisme, aldus de Prawda, is een scheppende taak, waarbij geen eigenmachtig optreden en bureaucratische methoden kunnen worden geduld. Want de collectiviteit van de leiding is het belangrijkste van alle Leninistische partijprincipes. Vandaar, dat de partij onverzoenlijk en consequent zal blijven strijden tegen de ideologie en de praktijk van de persoonencultus ....

In een door het Centraal Comité opgestelde richtlijn voor de bespreking van de machtswisseling in de partij-afdelingen heette het, dat het er niet om ging Chroestsjows verdiensten te kleineren, maar dat wel duidelijk gesteld moest worden, dat hij de laatste jaren een persoonlijke politiek was gaan voeren, vaak ondoordachte beslissingen nam en de opvattingen van de andere kameraden in het Centraal Comité veronachtzaamde. (Chroestsjow was zich daarvan overigens wel bewust: toen hij in augustus j.l. tijdens een inspectietocht door de landbouwgebieden onthullingen deed over landbouwhervormingen die in november nog door het Centraal Comité besproken moesten worden, merkte hij op, dat hij vanwege zijn loslippigheid wel weer door de CC-leden bekritiseerd zou worden - maar het was nu eenmaal Lenins stijl van werken.)

Voorts werd Chroestsjow gebrek aan waardigheid verweten en werd hij - kennelijk in verband met zijn schoonzoon die prompt onslag kreeg als hoofdredacteur van de Izwestia - beschuldigd van nepotisme.

Wat het Sowjet-volk ook van deze motiveringen mocht denken, in de Sowjet-satellieten en in de Moskou-getrouwe CP-en buiten het blok, waar er met ontsteltenis en verontwaardiging kennis van werd genomen, werden zij onvoldoende geacht.

Naar een nieuwe oriëntering.

De toekomst zal nog moeten leren over welke blokken Chroestsjow gestruikeld en gevallen is en in welke richting de nieuwe leiders in het Kremlin een oplossing voor hun moeilijkheden zullen trachten te vinden. Het is duidelijk, dat de deeloplossingen voor de problemen in de binnenlandse situatie, in het satellietenblok,

in de sfeer van de relaties met Joegoslavië en met China en haar bondgenoten, in de buitenlandse politiek en in de communistische wereldbeweging - problemen die nauw met elkaar samenhangen - tezamen één gecoördineerd geheel zullen moeten vormen, hetgeen bepaald geen geringe opgave zal blijken te zijn. Dat de opvolgers van Chroestsjow zich daarbij gebonden achten aan de lijn van het XXe, het XXIe en het XXIIe CPSU-congres geeft op zich nog geen duidelijke aanwijzing aangaande de koers die zij zullen uitzetten. Volgens deze zelfde lijn en onder dezelfde leuzen van de Prawda-verklaring van 17 oktober bleek in het verleden velerlei mogelijk: "Hongarije", het aanbieden van een model van de A-bom aan China en het terugnemen van dit aanbod en van verder elke economische en technische steun aan de Chinezen, "Camp David" en het torpederen van de Parijse topconferentie na het U-2 incident, "Cuba" en het beperkte kernstopverdrag, de Berlijnse muur en de toenadering tot West-Duitsland, de Conferentie van de 81 partijen en een hopeloze desoriëntering van de communistische wereld.

Ongetwijfeld zullen de nieuwe heersers in het Kremlin allereerst trachten orde te scheppen in eigen huis.

De industrie, de landbouw, de inrichting van de landsverdediging en problemen met betrekking tot het algemene politieke klimaat (bepaald door de bevordering dan wel afremming van het destalinisatieproces en de democratisering van het openbare leven, de liberalisering dan wel verdere bevoogding van de kunst en de wetenschap etc.) vragen hier het meest dringend de aandacht.

Wat de situatie in de industrie betreft kan gewezen worden op het opmerkelijke feit, dat Chroestsjow eind september - dus veertien dagen voor zijn afzetting - tijdens een vergadering van het presidium van het Centraal Comité van de CPSU, de minister-raad en vertegenwoordigers van alle belangrijke partij- en regeringsinstanties opnieuw nadruk legde op de noodzaak van de bevordering van de consumptiegoederenproductie. "Bij de planning op lange termijn voor de eerstvolgende periode - aldus Chroestsjow - dienen wij ons te laten leiden door de gedachte, dat verdere verhoging van de levensstandaard van het volk het voornaamste doel zal zijn. In de tijd van de eerste vijfjarenplannen en in de jaren na de oorlog legden wij vooral nadruk op de ontwikkeling van de zware industrie als de basis voor de economische opbouw van het land en op de versterking van onze defensiecapaciteit.

Nu wij een machtige industrie hebben opgebouwd en onze defensiekracht tot een voldoende hoog peil is opgevoerd, stelt de partij zich tot taak een snellere ontwikkeling van de consumptiegoederenproductie te bevorderen".

Deze uitspraak betekende zoveel als een nieuwe aanval op de "ijzervreters", de voorstanders van het primaat van de zware industrie. Chroestsjow moet er zich van bewust zijn geweest, dat hij met deze aanval om moeilijkheden vroeg. Van de ijzervreters had hij het namelijk nog nooit kunnen winnen.

Omstreeks 1960 had hij de onhoudbaarheid moeten accepteren van zijn leuze van de gelijke ontwikkeling van de lichte en zware industrie, waarmee hij na de val van Malenkow in 1955 had getracht een deel van diens ideeën te verwezenlijken: in het zevenjarenplan werden relatief lage plancijfers vastgelegd voor de consumptiegoederenproductie en vooral in 1961 - het jaar van de Berlijnse crisis - kreeg de zware industrie weer duidelijk voorrang. Dat dit kennelijk tegen de zin van Chroestsjow geschiedde, bleek toen hij bij gelegenheid van de opening van een Britse industrietentoonstelling te Moskou in mei 1961 verklaarde: "Wij beschouwen de opbouw van de zware industrie voor afgesloten en zullen daaraan geen voorrang meer geven." Het Sowjet propaganda-apparaat, waarschijnlijk beheerst door de tegenstanders van een dergelijke politiek, deed alsof het deze uitspraak niet vernomen had en hoewel Chroestsjow gedurende geheel 1961 bleef streven naar een ombuiging van de investeringen van de zware industrie naar de landbouw en de sfeer van de consumptiegoederenproductie, bleek hij op het XXIIe CPSU-congres het pleit op dit punt - voorlopig althans - te hebben verloren.

In het najaar van 1962 had hij een nieuwe poging gewaagd, maar nu bedierf de Cuba-crisis het spel. Reeds in november zag hij zich gedwongen toe te geven, dat de opbouw van de zware industrie de eerste zorg van de Sowjet-regering bleef, hoewel dit niet betekende - zo viel hij uit tegen de ijzervreters - dat alles moest wijken voor de metaalproductie. De chemische industrie kon immers materialen leveren die zowel in de productiemiddelensector als in de consumptieve sfeer te pas kwamen! En drie maanden later overzag hij aldus de treurige gevolgen van zijn nederlaag in een rede voor de Opperste Sowjet:

Wanneer de internationale situatie gunstiger was geweest, dan hadden wij een deel van de defensielasten van ons kunnen afschudden en hadden wij betere mogelijkheden gezien voor verhoging van het welvaartspeil. Natuurlijk-boeken wij voortdurend vooruitgang. Maar wij hadden zoveel verder kunnen zijn ..... De leiders van onze partij en van onze regering hebben een open oog voor de behoeften van het volk. Zij zouden meer consumptiegoederen willen kunnen leveren: kleding, schoeisel en andere zaken die het dagelijks leven veraangemen. Maar de situatie eist, dat wij enorme sommen besteden aan het handhaven van onze militaire verdediging. Dit brengt beperkingen met zich mee voor het volk. Willen wij echter de verworvenheden van de Oktober Revolutie en van het socialisme behouden, willen wij de imperialisten intomen en een wereldoorlog voorkomen, dan moeten wij dit offer brengen .....

De militaire leiders hadden altijd tot de meest fervente voorstanders van de zware industrie behoord, zoals ook uit deze passage uit Chroestsjows rede valt af te leiden. Vanuit deze kringen was de Sowjet-leider dan ook al sinds jaren met bijzonder veel wantrouwen beloerd. Chroestsjows defensiepolitiek was erop gericht de strijdkrachten op een minimaal noodzakelijke sterkte te brengen, met nadruk zowel op "minimaal" als op "noodzakelijk". Hij achtte het van weinig nut een reusachtig leger met conventionele bewapening in stand te houden en verminderde daarom de personeelssterkte vooral van de landstrijdkrachten met honderdduizenden. Ook voor wat de niet-conventionele bewapening betrof, wenste hij echter niet verder te gaan dan noodzakelijk was om welke tegenstander dan ook met een radicale vernietiging te kunnen bedreigen. Hij trachtte dit doel te bereiken tegen minimale kosten, vandaar wellicht zijn Cuba-avontuur, dat hem - wanneer het geslaagd was - intercontinentale raketten had kunnen uitsparen. Een onbeperkte voortzetting van de bewapeningswedloop scheen hem weinig zinvol, zeker wanneer zulks de vervulling van zijn welvaartsprogram in gevaar bracht. Het resultaat van zijn politiek was dan ook dat de Sowjet-Unie op het punt van de rakettenproductie sterk achterop raakte bij de Verenigde Staten.

Het werd de laatste jaren meer en meer duidelijk dat Chroestsjows defensiepolitiek het onderwerp was geworden van een hevige strijd in de hoogste civiele en militaire leiding van de Sowjet-Unie. Het beperkte kernstopverdrag van augustus 1963 was als olie op het vuur. In een dagorder die de censuur maar ternauwernood passeerde, liet maarschalk een verkapt protest horen: 'Onder de huidige omstandigheden - zo schreef hij - mochten partij

en regering alle maatregelen nemen die nodig zijn voor de versterking van 's lands defensie en de strijdkrachten handhaven op het niveau van de nieuwste resultaten van de wetenschap en de technologie. De eerder aangehaalde uitspraak van Chroestsjow van eind september van dit jaar, waarin hij zei de landsverdediging voldoende op peil te achten, moet dan ook in de kringen van de legerleiding volkomen verkeerd gevallen zijn.

Na de afzetting van Chroestsjow vielen enkele opmerkelijke verklaringen te noteren. De nieuwe Sowjet-leiders stelden het volk verhoging van het welvaartspeil in het vooruitzicht. Zij schenen dit echter afhankelijk te stellen van een verhoging van de arbeidsprestaties, intensivering van de productie binnen de huidige schema's en inschakeling van mankracht- en materiaalreserves. De uitspraak van Chroestsjow over het verlenen van voorrang aan de consumptiegoederenindustrie werd in elk geval niet herhaald. Duidelijker nog sprak een verklaring over de noodzaak tot het opvoeren van de defensiecapaciteit. Dat dit geen frase was, bewezen de traditionele leuzen ter gelegenheid van de herdenking van de Oktober Revolutie waarin een verwijzing naar het kernstopverdrag ontbrak zoals die nog voorkwam in de mei-leuzen.

Wat de situatie in de landbouw betreft moet in verband met het voorgaande worden opgemerkt, dat als de zware industrie de voorrang blijft behouden, hier op korte termijn weinig uitzicht op verbetering is. Zoals eerder reeds werd vermeld, had Chroestsjow aan het Centraal Comité in november nieuwe hervormingsplannen willen voorleggen. Voorzover bekend zouden deze voorzien hebben in een herindeling van de landbouwgebieden in 17 bestuursdistricten. Zijn plannen werden afgekeurd - wanneer precies is nog niet duidelijk - en het landbouwplenum van november werd afgelast. Na de laatste grote reorganisatie van twee jaar geleden, die naar het schijnt, niet aan de verwachtingen heeft beantwoord, had men van Chroestsjows "dolle plannenmakerij" genoeg gezien. In welke richting men dan wel een oplossing voor de moeilijkheden zou willen zoeken, blijft echter vooralsnog een open vraag.

Na Chroestsjow: de conservatieven?

Chroestsjows naam zal altijd verbonden blijven aan de destalinisatiecampagne, die door hem met zijn befaamde "geheime rede" van

februari 1956 werd ingeluid. Hij heeft deze campagne echter nimmer tot een einde kunnen brengen. Eind 1956 - begin 1957 zag hij zich reeds zozeer in het nauw gedreven door diegenen in de Sowjet-leiding die zich door zijn drieste politiek bedreigd voelden, dat hij moest inbinden en zich zelfs weer "stalinist" ging noemen. In juni 1957 slaagde hij erin zijn tegenspelers - de z.g. "anti-partij-groep" - te ontwapenen. Hij zag daarna echter geen kans deze groep ook publiekelijk uit de partij te doen zetten. Op het XXIIe en het XXIIIe CPSU-congres, toen hij kennelijk met dit doel door zijn lagere vazallen nogmaals een aanval op en zijn aanhangers liet doen, namen met name Brezjnew, Kosygin, , en Soeslow een zeer gematigd standpunt in ten aanzien van deze groep. Zijn achtten de zaak afgedaan. Het waren vermoedelijk dezelfde die Chroestsjow begin 1963 in het harnas joegen tegen de kunstenaars en hem een golf van verzet deden stuiten die begonnen was met de publicatie (waarschijnlijk op Chroestsjows initiatief) van 's gedicht "Stalins erfgenamen". Het waren in elk geval dezelfde die, als leden van het presidium van de CPSU, Chroestsjow nu tot aftreden hebben genoopt.

Men mag verwachten, dat Chroestsjows opvolgers, Brezjnew en Kosygin, een meer conservatieve koers zullen varen, dat wil zeggen: de Sowjet-politiek meer in overeenstemming zullen doen zijn met de communistische doctrine dan in het tijdperk van Chroestsjow wel het geval was.

Welke consequenties dit zal hebben voor het buitenlands beleid van de Sowjet-Unie - met name voor wat de betrekkingen met de Verenigde Staten en West-Duitsland betreft - voor de conflicten met China en voor de relaties met de satellietlanden, valt op dit ogenblik nog niet te overzien.

H O O F D S T U K   I I

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ NEDERLAND

"Iedere poging zich terug te trekken in de schulp van vastomschreven nationale taken, om zich af te sluiten van de levenbrengende bron - de communistische wereldbeweging - zal de positie van de marxistisch-leninistische partij in eigen land onvermijdelijk verzwakken."

(B. Ponomarjow in "Vraagstukken van Vrede en Socialisme"-augustus 1964.)

De CPN vervolgt haar "autonome" koers

Onverdroten gaat de CPN-leiding door met nadrukkelijk de aandacht te vestigen op het autonome karakter van haar partij. Het is vooral voorzitter Paul de Groot die in verschillende kritische publicaties over perioden uit de geschiedenis van de communistische beweging, de juistheid van de huidige CPN-politiek tracht aan te tonen.

Zo publiceerde De Groot medio oktober j.l. in "De Waarheid" onder de titel "In het licht van gisteren" een tweetal uitgebreide artikelen over het zesde congres van de Communistische Internationale in 1928.

De redactie tekende daarbij aan dat beide artikelen ontleend waren "aan het materiaal voor een boek dat de CPN-voorzitter bezig is te schrijven over de herinneringen aan zijn vijf en veertigjarige activiteit in de arbeidersbeweging". In deze artikelen constateert De Groot dat het zesde Cominterncongres weliswaar "de historische verdienste" heeft gehad de rol van Duitsland als drijfveer tot de tweede wereldoorlog te hebben voorspeld, "maar de - door Stalin gelanceerde - misvatting van een allesoverheersende tegenstelling tussen Engeland en Amerika bracht onklaarheid en belemmerde het voeren van een actieve en consequente politiek tot isolering en terugdringing van de Duitse veroveringszucht".

Deze misvatting, aldus De Groot, werd in de Comintern naar alle communistische partijen overgebracht en op onkritische wijze volgehouden. De CPN-voorzitter keurt dit thans duidelijk af en noemt het "een schematische denkwijze die typisch was voor het communisme in het begin van de dertiger jaren". De werkelijke gebeurtenissen, zo gaat

hij verder, hebben aangetoond dat de wetmatige tegenstellingen in de schoot van het imperialisme, in de verschillende landen, verschillende objectieve voorwaarden schiepen voor de strijd van de communisten. Universele richtlijnen voor de te volgen tactiek in alle landen, algemene beoordelingen en veroordelingen van de rol van de sociaal-democratie, het parlement en andere vraagstukken, belemmerden de communisten alleen maar die objectieve voorwaarden tijdig en actief te benutten. Met deze conclusie trekt de CPN-voorzitter zijn les uit het verleden: autonomie is voor een communistische partij onontbeerlijk om "in nationale vormen met succes de internationale belangen van het socialisme te verdedigen". Op gelijke wijze heeft De Groot eerder in een artikel "Dertig jaar geleden" (in "Politiek & Cultuur", augustus 1964 - zie maandoverzicht nummer 7/8 van dit jaar) het optreden van de Bulgaarse communistenleider Dimitroff tijdens het zevende Cominterncongres in 1935, dienstbaar gemaakt aan zijn huidige "zelfstandige, nationale politiek". Dit artikel is thans in brochure-vorm verschenen ten gebruike bij de scholing in het seizoen 1964-1965.

Dat De Groot bij zijn pogingen om het nu gevoerde CPN-beleid der "nieuwe oriëntering" te steunen met vertellingen uit het verleden, niet terugschrikt voor geschiedvervalsing, getuigt een artikel van zijn hand in "De Waarheid" van 5 sept. j.l. getiteld "De CPN in de septemberstorm".

De Groot kritiseert in dit artikel het niet-aanvalsverdrag dat aan de vooravond van de tweede wereldoorlog, augustus 1939, gesloten werd tussen de Sowjet-Unie en Duitsland. Partijsecretaris Henk Hoekstra noemt in een publicatie in "De Waarheid" van 10 oktober j.l. dit niet-aanvalsverdrag (het zgn. Molotof-von Ribbentrop-pact) een "oud zeer" tussen communisten en socialisten. Met een buiging naar de eenheidspolitiek van de CPN betoogt Hoekstra dat "de zelf-kritische wijze waarop deze zaak thans behandeld wordt, ook door degenen die vóór de oorlog gedurende korte tijd te goeder trouw verwachtingen van het pact hadden (i.c. De Groot), ons helpt om deze twistappel uit het verleden te verwijderen". Een uitvoerige beschouwing over deze kwestie waaruit blijkt dat De Groot zich juist door geschiedvervalsing aan zelf-kritiek wil onttrekken, treft men aan in een bijlage bij dit maandoverzicht.

Niet alleen door terug te grijpen op situaties in het verleden, maar ook in het heden grijpt de CPN-leiding elke mogelijkheid aan om haar autonomie te beklemtonen.

Een voorbeeld hiervan is de reactie van de CPN op de perscommentaren naar aanleiding van de schorsing van partijbestuurder Friedl Baruch. (Zoals bekend werd Baruch de vorige maand van zijn partijfuncties ontheven, omdat hij onder meer - aldus het CPN-communiqué - "de autonomie van de partij trachtte aan te tasten".) In "De Waarheid" van 1 oktober j.l. werd gesteld dat de "burgerlijke pers" zich er op "een ziekelijke manier" in verdiept of de CPN "Russisch" dan wel "Chinees" is. "Maar de CPN is Nederlands!", riep het partijblad triomfantelijk uit. En partijsecretaris Hoekstra voegde daar in "De Waarheid" van 10 oktober aan toe, dat het voor de pers steeds moeilijker wordt "zulke onzin" uit te kramen, omdat "steeds meer mensen zien dat onze partij zelfstandig en in het belang van ons volk haar houding bepaalt".

In dezelfde geest liet de voorzitter van de CPN-fractie in de Tweede Kamer, Marcus Bakker, zich uit tijdens de algemene beschouwingen in het parlement. Bakker betoogde dat de CPN volledig achter de ideeënwereld van het memorandum van de onlangs overleden Italiaanse communistenleider Togliatti stond, waarin de noodzaak van autonomie der communistische partijen nadrukkelijk wordt gesteld.

Wij dulden geen inmenging in onze partijzaken, aldus het CPN-Kamerlid, en wij willen zelfs niet de schijn op ons laden iemands filiaal te zijn. Bakker verheelde niet, dat dit een politiek was "waar ook nog wel eens een enkele partijgenoot van ons vreemd tegen aan kijkt", maar, zo besloot hij zijn beschouwing over dit onderwerp, wij zijn beslist niet van plan ons van die weg te laten afvoeren.

Dat de CPN-leiding dit beleid inderdaad ernstig opvat, moge blijken uit de persconferentie die zij belegde daags nadat het opzienbarende nieuws van de onttroning van Chroestsjow was bekend geworden. Deze, voor de Nederlandse communistische partij zeer ongebruikelijke ontmoeting met de pers, werd door de hoofdredacteur van "De Waarheid", Joop Wolff, geopend met de verklaring dat de CPN niet over bijzondere inlichtingen aangaande de gebeurtenissen in de Sowjet-Unie beschikte, maar zich, ondanks de mythe dat zij een filiaal van Moskou is, als autonome partij wél een eigen mening veroorloofde. "Wij zijn ongetwijfeld blij met de mogelijkheden die thans zijn geopend", zo gaf Paul de Groot blijk van zijn opluchting over het verdwijnen van Chroestsjow. Vooral ten aanzien van het geschil tussen Moskou en Peking geloofde de CPN-voorzitter, dat "een prestige-factor uit de weg was genomen".

In tegenstelling echter tot de verklaringen van vrijwel alle andere communistische partijen in Europa, zowel in de "kapitalistische landen" als in de satellietstaten, betoogde de CPN-leiding tijdens de persconferentie, bij monde van haar voorzitter, volkomen te kunnen instemmen met de manier waarop Chroestsjow was vervangen.

Zijn autonomie-politiek indachtig, merkte De Groot daarbij nog op, dat het aftreden van Chroestsjow een zaak was "die de CPN eigenlijk niet aangaat". Er blijkt dus bij de CPN-leiding en in het bijzonder bij Paul de Groot maar weinig sympathie te bestaan voor de persoon van de afgezette CPSU-leider.

Aangenomen mag worden, dat de CPN dan ook niet zal overgaan tot het zenden van een delegatie naar Moskou om - evenals o.m. de Franse, de Deense, de Italiaanse en de Hongaarse partij - opheldering te eisen over de recente bestuurswisselingen in de Sowjet-Unie.

Dat de CPN zich echter op deze "autonome wijze" in een ten opzichte van de andere communistische partijen geïsoleerde positie heeft gemanoevreerd, is duidelijk.

Buitenlandse contacten van de CPN

Het contact van de CPN met haar zusterpartijen in het buitenland is hoofdzakelijk afgestemd op de rede, welke haar voorzitter Paul de Groot op 18 juli 1963 voor het partijbestuur hield, ter bepaling van het partijstandpunt in het conflict tussen Moskou en Peking en welke als richtlijn voor de partijlijn werd aanvaard. De Groot wees toen elke poging tot beïnvloeding van de CPN-politiek door buitenlandse partijen van de hand. Internationale partij-activiteit zou alleen dan zin hebben wanneer deze van nut was voor de primaire partij-taak, t.w. de binnenlandse activiteiten. Dit betekende evenwel niet, dat de CPN-leiding zich geheel van verdere contacten met de zusterpartijen zou onthouden. Integendeel: de praktijk had volgens De Groot voldoende aangetoond dat ook internationaal de moeilijkheden binnen de communistische beweging voor een groot deel juist waren veroorzaakt door te weinig beraad.

Tegen deze achtergrond moet ook worden gezien het in het vorig M.O. besproken voorstel van De Groot tot het houden van een regionale Westeuropese partijconferentie.

Het is niet onmogelijk dat de uitvoering van de te dien aanzien gemaakte plannen in het gedrang zal komen ten gevolge van een uitnodi-

ging die van de Belgische Communistische Partij zou zijn uitgegaan, deel te nemen aan een conferentie van de communistische partijen uit de zes EEG-landen. Dit zou dan een soortgelijke conferentie zijn als in maart 1963 in Brussel plaatsvond en waaraan eveneens door een CPN-delegatie werd deelgenomen. Het ligt voor de hand dat de CPN-delegatie, met de regionale Westeuropese conferentie in het vooruitzicht, op de "conferentie van zes" te Brussel niet accoord zal gaan met een eventuele bespreking van het Sino-Sowjet conflict, doch mogelijk wel de behandeling van zaken als de politieke rol van West-Duitsland in Europa en de positie van de illegale KPD zal voorstaan.

Voorts schijnt de CPN-leiding voor de naaste toekomst een bezoek aan Zweden op haar program te hebben. Het is niet uitgesloten dat deze belangstelling voor de Zweedse geestverwanten is ingegeven door de stemmenwinst welke de Zweedse communisten in hun land wisten te boeken.

De Nederlandse partijleiding ziet deze winst als het resultaat van de "autonome" koers welke de Zweedse CP zou volgen.

"De Waarheid" meldde verder dat de CPN-partijvoorzitter een uitnodiging van de Indonesische Communistische Partij (PKI) voor een bezoek aan Indonesië aanvaardde, zij het met enige reserve in verband met zijn gezondheidstoestand. De uitnodiging was overgebracht door de 2e vice-voorzitter van de PKI, tevens toegevoegd Minister van Staat, , tijdens een verblijf van enkele dagen in Nederland omstreeks medio oktober 1964.

De CPN-voorzitter is van mening dat een CPN-PKI gesprek om tweeërlei redenen zeer vruchtbaar zou kunnen zijn. Enerzijds ter bepaling van het CPN-beleid ten aanzien van politiek-maatschappelijke Nederlands-Indonesische vraagstukken. Anderzijds is De Groot van mening dat een gesprek met de PKI over de strijd tegen het imperialisme en de positie van de jonge onafhankelijke staten (één van de ernstigste geschilpunten tussen Moskou en Peking) vooral zinvol kan zijn waar deze gedachtenwisseling mede als uitgangspunt zou kunnen dienen voor een eventuele heroriëntatie op dit punt door de Westeuropese partijen.

Blijkens "Vrij Nederland" van 24 oktober, waarin een interview was opgenomen met Marcus Bakker, wierp deze overigens een bijzonder licht op het onderhouden van contact met de PKI. De CPN-woordvoerder verklaarde namelijk: "We hadden en hebben met de PKI een zeer broederlijke verhouding. Dat is ook één van de belangrijke redenen dat we

het niet op een breuk met de Chinezen willen laten aankomen".

"De Waarheid" publiceerde ter gelegenheid van het bezoek van aan Nederland de tekst van een hem afgenomen interview. In het vraaggesprek werden de vooruitzichten voor goede betrekkingen tussen Nederland en Indonesië besproken en werd tevens aandacht geschonken aan de Indonesische visie op de strijd tegen imperialisme en neo-kolonialisme. Laatstgenoemd onderwerp voerde, geheel overeenkomstig de Chinese lijn en enigszins afwijkend van de CPN-visie, Amerika als de grote boeman voor het voetlicht. De CPN-redenering stelt nog altijd West-Duitsland boven de Verenigde Staten als de grote en meest gevaarlijke vijand.

Terwijl in de uitnodiging, die de CPN destijds aan de PKI richtte, om praktische redenen Nederland als plaats van samenkomst werd voorgesteld, gaat de voorkeur van de PKI blijkbaar uit naar een bezoek van meer persoonlijke aard van de CPN-partijvoorzitter aan Indonesië. Mogelijk dient deze wijziging om tegemoet te komen aan een verlangen van de president van Indonesië. Tijdens een begin oktober te Cairo voor de televisie gehouden vraaggesprek uitte Soekarno de wens "progressieve" leiders in Europa te ontmoeten.

De CPN en de MLF

De CPN moge in het verleden al veel kritische geluiden hebben laten horen over de koers van de CPSU onder leiding van Chroestsjow, de juistheid van haar "vreedzame coëxistentie"-politiek is door de Nederlandse partijleiders nooit in twijfel getrokken.

Vandaar dat ook in de discussiegrondslag voor het 21ste CPN-congres van dit jaar werd gesteld, dat het verhinderen van een wereldatoomoorlog "het kardinale vraagstuk" is waarvoor de mensheid zich in deze dagen ziet geplaatst. Voor de communisten is de strijd voor de vrede echter een onderdeel van hun strijd voor het "socialisme".

De CPN nu is met de CPSU en andere partijen - doch anders dan de Chinese CP - van mening dat het "stormcentrum" van de strijd om de wereldwijde verwezenlijking van het communisme in Europa ligt, met name in West-Europa. Of, zoals De Groot het in zijn bekende rede van 18-7-1963 uitdrukte: "de hoofdmacht in de strijd voor het socialisme is de arbeidersklasse in de Europese landen".

Daarom en omdat West-Duitsland politiek, economisch en militair naar de woorden van De Groot weer "het grootste gevaar voor ons en

heel de wereld" vormt, keerde de CPN zich in haar agitatie van de laatste jaren herhaaldelijk, weliswaar ook opportunistisch aanknopend bij allerlei actuele gebeurtenissen, juist zo krachtig tegen de Bondsrepubliek.

Als voedingsbodem voor deze agitatie moet de ook in niet-communistische kringen hier en daar wel levende vrees voor hernieuwde Duitse hegemonie over West-Europa dienen, op militair terrein culminerend in pogingen om hetzij via de as Parijs-Bonn, hetzij via de zgn. MLF "een vinger aan de atoomtrekker" te verkrijgen.

Dat de CPN-leiding haar agitatie op dit punt tevens poogt dienstbaar te maken aan haar eenheidspolitiek behoeft natuurlijk geen verwondering te wekken. Reeds in zijn juli-rede van vorig jaar sprak de CPN-voorzitter in dit verband van "een zeer breed front" van de communisten, "de meerderheid van de sociaal-democraten" en van "alle anti-fascistische krachten".

En in zijn rede op het 21ste CPN-congres noemde De Groot "de beperking van het aantal atoommogendheden" als een eis waarover z.i. tussen PvdA en CPN "objectieve overeenstemming" bestond. Deze objectieve overeenstemming zou z.i. moeten uitgroeien tot "onbeperkte" gemeenschappelijke activiteit van socialisten en communisten (en van alle verdere vredelievende Nederlanders) voor ontwapening en vrede.

Vandaar de aandacht, welke "De Waarheid" onlangs wijdde aan een kritisch artikel over de MLF in "Hervormd Nederland". Vandaar ook, dat de CPN in "De Waarheid" van 21 oktober j.l. de verschijning van een anti-MLF-manifest aankondigde, als inleiding tot "een eensgezinde anti-atoombeweging van nooit-gekende omvang", waarin de arbeidersbeweging voorop zou moeten gaan.

Vandaar anderzijds ook de in de laatste tijd veelvuldig in "De Waarheid" naar voren gekomen vrees, dat de PvdA-leiding, het vroegtijdig juichen van De Groot c.s. ten spijt, onder druk van een niet onbelangrijke oppositiegroep in eigen kring haar afwijzende houding t.a.v. de MLF in de naaste toekomst zou kunnen herzien.

Deze vrees klonk ook door in de speech, waarmee het CPN-Kamerlid Marcus Bakker op 27 oktober de regering interpelleerde over de MLF. Hij drong er bij de PvdA-fractie namelijk op aan in deze kwestie duidelijk partij te kiezen en merkte - kennelijk duidend op het protest van de PvdA-leiding tegen de Chinese kernbomproef - kritisch op, dat "protesten tegen de Chinese explosie van iedereen, die zich niet met hand en tand tegen de MLF verzet, alleen maar huichelarij en kroko-

dilletranen zijn".

De achtereenvolgende CPN-commentaren op het verschijnsel "Communistisch China als kern-mogendheid", in onderling verband bezien, leveren overigens weer een typisch beeld op van communistische kronkelredenatie.

Zo wees De Groot in zijn rede van vorig jaar, tegemoetkoming aan de Chinese wens tot uitbreiding van het aantal "socialistische" atoommogendheden (i.c. met de Chinese Volksrepubliek) af, omdat dit de toegang van West-Duitsland tot de atoombewapening zou vergemakkelijken.

Marcus Bakker deed deze wet van oorzaak en gevolg in haar tegendeel verkeren. Tijdens zijn jongste interpellatie verklaarde hij namelijk: "In hun (d.i. de Chinese) verklaring na de ontploffing kon men lezen, hoezeer de Amerikaanse ondergrondse proeven, de Franse voorbereidingen van een proef in de Stille Oceaan en in het bijzonder de MLF-plannen hen genoopt hebben eigen A-bewapening door te zetten".

Verwacht mag worden, dat de agitatie tegen de MLF zal toenemen, naarmate het moment van een regeringsbeslissing ter zake naderbij komt. Met het oog hierop heeft de CPN-leiding met name een belangrijke rol toebedeeld aan haar mantelorganisatie de Nederlandse Vredesraad (NVR).

In dit verband is het van belang, dat - blijkens een communiqué in "De Waarheid" van 4 november j.l. - de NVR en het niet communistische Comité 1961 voor de Vrede overeengekomen zijn op zaterdag 9 januari a.s. gezamenlijk een "nationale protestdemonstratie" tegen de MLF te organiseren.

In het communiqué wordt o.m. betoogd, dat de totstandkoming van een "gemengde atoommacht" een "tegenzet van oostelijke zijde" zou kunnen uitlokken.

Sociaal-economische propaganda van CPN

Het p.b.-CPN heeft in zijn jongste zitting een "program van de arbeid" opgesteld, dat werd afgedrukt in "De Waarheid" van 2 oktober. Als pamflet zou het program verder op grote schaal worden verspreid. Medio oktober werd inderdaad de verspreiding er van reeds in het Amsterdamse havengebied gesignaleerd. In "De Waarheid" van 3 oktober stelde partijsecretaris Hoekstra het aldus voor, dat de NVV-leiding

in gebreke blijft nauwkeurige eisen, reëel voor deze tijd, te formuleren. Daarom had het partijbestuur van de CPN besloten in deze het initiatief te nemen. (De werkelijkheid is dat het NVV in 1963 met de KAB een gezamenlijk actie-programma voor de komende jaren heeft uitgegeven. Voor de communistische propaganda van "eenheid met het NVV" is het een harde noot, dat er wel een eenheid groeiende is, maar dan tussen NVV, NKV en CNV).

Eisen op het gebied van arbeidsvoorwaarden poneerde de CPN de laatste jaren o.a. voor bouwvakarbeiders, voor grafici en voor overheidspersoneel. Als het in haar kraam te pas kwam, riep ze op tot ondersteuning van een actie-program van een NVV-bond, zoals het geval was met de ANMB. Een jaar geleden verspreidde de CPN een pamflet met enkele algemene eisen op sociaal-economisch gebied. Ditmaal heeft de partij de samenvatting van kwesties, die momenteel actueel zijn, de weidse naam van "program van de arbeid" gegeven. De desiderata lopen ten dele parallel met die welke door andere politieke partijen en door de erkende vakbeweging naar voren zijn gebracht, zoals uit het zestal punten kan blijken.

1. Een forse loons- en salarisverhoging in 1965 - strenge prijsmaatregelen aan de bron.
2. Verkorting van de werktijd - uitbreiding van de vakantie met een week.
3. Verhoging van de sociale uitkeringen - verlaging van de pensioengerechtigde leeftijd.
4. Beslissingsrecht over de loonvorming bij het bedrijfsleven - geen vetorecht van de regering.
5. Bevoegdheid voor de ondernemingsraden extra loonovereenkomsten af te sluiten.
6. Belastingverlaging voor de werkende mensen - optrekking van het belastingvrije minimum.

Wat de punten 4 en 5 betreft: Paul de Groot sprak reeds in deze geest op de partijbestuurszitting van 25/26 januari j.l. Met instemming haalde hij daarbij de heer Romme aan, die volgens hem in een werkgeversbijeenkomst had gezegd, dat nu wel wordt onderhandeld met de hoofdbesturen van de vakcentrales, maar daarmee nog geen overeenstemming is bereikt met de werknemers in de bedrijven. Over de medezeggenschap van de werknemers handelde ook een artikel van

in "Politiek en Cultuur", kaderorgaan van de CPN. Hij stelde daarin dat binnen de bedrijven niet de belangengemeenschap, maar het belangenconflict bestaat. Ondernemingsraden en kernen zouden de bevoegdheid moeten krijgen mee te beslissen over de lonen en het zou voldoende moeten zijn om loonregelingen, uitgaande boven een cao, door een plaatselijke vakbondsafdeling te laten vaststellen, aldus het artikel.

In communistische kring pleegt men in dit verband te spreken van "de beproefde methode van de actie per bedrijf": een niet aflatende poging tot doorkruising van het georganiseerd overleg en van de centraal geleide loonpolitiek. (Zoals bekend is bij de regering en het georganiseerde bedrijfsleven de kwestie van herziening der ondernemingsstructuur momenteel in studie. Daarbij wordt ook de uitbreiding van bevoegdheden der ondernemingsraden onder ogen gezien.)

CPN-agitatie onder bouwvakarbeiders

De onrust onder de bouwvakarbeiders in Amsterdam werd ook deze maand weer van communistische zijde aangewakkerd. In het vorige M.O. kon de demonstratieve optocht van bouwvakarbeiders, op de laatste dag van de maand, nog worden vermeld. Nader is gebleken dat het besluit daartoe was gevallen op een bijeenkomst van de "bouwvakgroep" der CPN, die een week tevoren in "Felix Meritis" was bijeengeroepen. Bekende voormannen als

waren hierbij allen present. Een dag na de demonstratie gaf het communistische Amsterdams Bouwvak Comité een 6 pagina's tellend gestencild "actie-bulletin" uit, waarin o.m. werd gereleveerd dat met duizenden was gedemonstreerd tegen de tariefstop en vóór het nakomen van op de objecten gemaakte loonafspraken, zoals bij Van der Vorm. In het bulletin kwam ook de "stakingsleiding object Van der Vorm" aan het woord. Ze sprak de hoop uit dat de financiële ondersteuning van de vakgenoten niet bij de morele zou achterblijven.

Inmiddels had het aannemingsbedrijf Van der Vorm een eis tot werkhervatting tegen de stakende arbeiders aanhangig gemaakt. Het kort geding kwam op 13 oktober voor. Er waren 90 gedagvaardden; de meesten werden verdedigd door de communistische advocaat Mr. Meerdere honderden bouwvakarbeiders hadden tijdelijk hun objecten verlaten om voor het paleis van justitie te demonstreren voor onver-

korte handhaving van het stakingsrecht. Onder hen bevond zich een groot aantal werknemers van het bouwbedrijf Gebr. Van der Meijden (N.V. Texel). Bij dit bedrijf heerste ook reeds wekenlang een gespannen sfeer. In september was al eens voor het directiekantoor gedemonstreerd onder leiding van één der werknemers, de CPN- en ABWB-bestuurder . Een actiecomité, waarin laatstgenoemde een leidende rol speelt, besloot eigenmachtig de werktijd te bekorten tot 42½ uur per week en zo verlieten de arbeiders op de 9 bouwobjecten het werk op 13 oktober een half uur te vroeg. Ze wilden daarmee hun ontevredenheid uiten over het feit dat de directie geen voorschotten wil betalen op een nog niet door de Stichting van de Arbeid goedgekeurde winstdelingsregeling. De Heer was echter wegens het betalen van te hoge lonen kortgeleden veroordeeld tot een boete van f. 16.000,-- en 2 maanden gevangenisstraf voorwaardelijk. De directie achtte zich daardoor in een dwangpositie gemanoeuvreed en ontsloeg alle werknemers, circa 450 man, op staande voet. Ze verzocht de politie toezicht te willen houden op de bouwplaatsen om te voorkomen dat beschadigingen zouden worden aangericht. De politie voldeed aan dit verzoek ("De Waarheid" noemde het politietoetreden een maatregel om "de arbeiders het werken te beletten").

Op 20 oktober viel de uitspraak in het door Van der Vorm aangespannen kort geding. De president van de rechtbank besliste dat de stakende arbeiders het werk moesten hervatten op straffe van een dwangsom van f. 25,-- per man per dag. Zij werden voorts veroordeeld in de kosten van het geding, bepaald op f. 75,-- per persoon.

Des avonds hield het communistische bouwvakcomité een bijeenkomst met circa 150 bouwvakarbeiders, die een aanzienlijk aantal in uitvoering zijnde objecten vertegenwoordigden. Besloten werd de rechterlijke uitspraak inzake Van der Vorm voor kennisgeving aan te nemen en op 22 oktober na de schaft een betoging te houden. Aldus is gebeurd. Op het Amstelveld verzamelden zich die dag ongeveer 2500 personen. Ze werden toegesproken door . Met medewerking van een aantal spandoeken ("Weg met de tariefstop". "Tegen uitsluiting". "Voor het stakingsrecht") begaf de stoet zich daarna ordelijk door de binnenstad naar de Westermarkt. Daar voerde het woord. Hij somde nogmaals de eisen op en zegde de stakers bij Van der Vorm de solidariteit van alle bouwvakarbeiders toe. De demonstranten gingen omstreeks 3.30 u. uiteen. Zoals afgesproken keerden zij die dag niet terug naar de bouwobjecten.

De Samenwerkende Patroons Vereniging (SPV) had zijn leden aangespoord geen door Van der Meijden ontslagen arbeiders in dienst te nemen. Daar de erkende vakbonden niet accoord gingen met deze "uitsluiting", die zij in strijd met de cao achtten, besloten zij hun leden uit de weerstandskas te steunen. De overige stakers zijn geheel aangewezen op de opbrengst van de steunlijsten, waarmee van communistische zijde wordt gewerkt. (De SPV herriep op 28 oktober de maatregel, waar tegenover de erkende bonden een aanhangig gemaakt kort geding introkken).

"De Waarheid" van 27 oktober verzekerde dat onder de bouwvakarbeiders grote verontwaardiging is ontstaan over het feit dat de politie zijn medewerking verleende toen Van der Vorm de gerechtelijke vonnissen bij de stakers liet betekenen. Het communistische raadslid heeft zich hierover met schriftelijke vragen tot B & W gewend.

Ook het communistische Tweede Kamerlid Tjalle Jager heeft zich als zodanig niet onbetuigd gelaten. In de openbare vergadering van de vaste commissie voor bouwnijverheid vroeg hij Minister Bogaers of de bouwvakarbeiders nu eindelijk eens voor de hogere productie betaald worden door afschaffing van de tariefstop. De Minister "zweeg (hierop) in alle talen", aldus "De Waarheid" van 22 oktober.

H O O F D S T U K III

ACTIVITEITEN VAN DE COMMUNISTISCHE HULPORGANISATIES

Culturele uitwisseling met de Sowjet-Unie

, voorzitter van de Sowjetrussische Staatscommissie voor culturele betrekkingen met het buitenland, heeft zich medio oktober door de Moskouse correspondent van "De Waarheid", laten interviewen over de culturele uitwisseling tussen de Sowjet-Unie en Nederland.

maakte in dit interview bekend, dat in augustus 1964 van Sowjetrussische zijde een ontwerp voor een culturele overeenkomst is aangeboden aan de Nederlandse Ambassade in Moskou en dat men "thans binnenkort hierop een antwoord verwacht".

Het interview wekt de indruk, dat de Russen haast willen maken met de totstandkoming van een dergelijke overeenkomst met Nederland. De regering van de USSR heeft in de afgelopen jaren met een aantal westelijke landen culturele verdragen gesloten. In sommige gevallen, waar dit niet mogelijk bleek, volstond men noodgedwongen met een cultureel uitwisselingsprogramma.

In januari van dit jaar - zie MO 1/1964 - werd van Sowjetrussische zijde - kennelijk vooruitlopend op mogelijke verdere ontwikkelingen - een overeenkomst tot culturele samenwerking gesloten met de Vereniging "Nederland-USSR". Men sprak er destijds zijn teleurstelling over uit, dat de Nederlandse Ambassade verhinderd was de ondertekeningsplechtigheid in Moskou bij te wonen. De Russen hadden de overeenkomst met de Vereniging "Nederland-USSR" graag willen beschouwen als een voorloper van een cultureel accoord op regeeringsniveau.

Nederlandse Vredesraad

Volgens "De Waarheid" van 24 oktober 1964 heeft de Nederlandse Vredesraad (NVR) een communiqué opgesteld, waarin gewezen wordt op een reeks gevaren, die de wereldvrede bedreigen. De "Waarheid"-redactie is hier wel bijzonder vlug bij, want voor zover bekend was het communiqué op die datum nog niet verschenen. De NVR doet zich naar buiten gaarne

voor als een onafhankelijke organisatie, doch tactische foutjes als hierboven vermeld, tonen weer eens duidelijk de bijzondere band met de CPN.

Uit de "reeks gevaren" tegen de vrede, die door de NVR zouden zijn genoemd, kiest het CPN-dagblad er dat uit, dat de communisten in Nederland momenteel het naast aan het hart ligt: de oprichting van een multilaterale kernmacht (MLF). De Nederlandse Vredesraad - aldus het bericht - ziet het in deze ontwikkeling als zijn plicht al zijn krachten in te spannen en met allen die de vrede liefhebben te strijden tegen verdere toename van het aantal atoommachten, voor volledige stopzetting van de proeven, verbod van alle atoomwapens en voor algehele ontwapening.

H O O F D S T U K   I V

ANDERE GROEPERINGEN

De Socialistische Werkers Partij (SWP)

Reactie op de val van Baruch

Zoals te verwachten viel heeft de SWP-leiding, zo snel mogelijk en welhaast gretig, gereageerd op de schorsing van Friedl Baruch als lid van het CPN-partijbestuur. Zij deed dit via haar spreekbuis "De Brug" op 17 oktober j.l.

Dat haar onverholen sympathie voor de thans verketterde partij-functionaris mede voortspruit uit de eigen ervaringen tijdens het onverkwikkelijke conflict met de CPN-leiding in de jaren 1957-1958, is duidelijk. Dat zij voorts de Baruch-affaire aangreep om de fiolen van haar immer nog levende gramschap jegens De Groot over het hoofd van de CPN-voorzitter uit te storten, behoeft niemand te verbazen.

Verder wil de SWP kennelijk van de gelegenheid gebruik maken om - met een half oog naar Moskou? - De Groot aan de kaak te stellen, hem beschuldigend van het volgen van een dogmatische en in vele opzichten tegen de CPSU-lijn ingaande koers. In dit verband wordt b.v. opgemerkt, dat pro-Chinese opposanten als Bischoff (Amsterdam) en Schrevel (Rotterdam) nog steeds ongestraft activiteit in de CPN kunnen ontplooiën, terwijl een pro-Russische figuur als Baruch als p.b.-lid werd geschorst en - bij voortgaande activiteit in de ingeslagen richting - vermoedelijk als CPN-lid geroyeerd zal worden.

Elders wordt geïnsinueerd, dat De Groot naar zijn innerlijke overtuiging "dicht bij, zo al niet volkomen" op het standpunt van de Chinese CP staat, doch dit niet openlijk durft uit te spreken.

Overigens moedigt de "Brug"-redactie Baruch kennelijk zelf tot voortgaande activiteit tegen De Groot c.s. aan, als zij hem in een hoofdartikel aanbiedt zijn politiek "memorandum" in het SWP-blad te publiceren.

Hetzelfde doet de redactie in dit nummer in een open brief "Aan Friedl Baruch!" waarin zij hem "en zijn geestverwanten in de CPN", evenals in het verleden aan voorstanders van "het Chinese standpunt", plaatsruimte in het SWP-orgaan offreert.

De functie van "De Brug"

Met deze opmerking komt onmiddellijk een kwestie aan de orde, waarover in "De Brug" al herhaaldelijk is gediscussieerd, t.w. de vraag naar de functie van dit blad.

Weliswaar stelt de redactie ook nu weer, dat het blad o.a. wordt uitgegeven "om aan socialistcn en communisten gelegenheid tot discussie te geven over belangrijke vraagstukken van de arbeidersbeweging", doch eenheid van opvatting hierover bleek tot dusver noch bij de redactie, noch bij de lezers van "De Brug" te bestaan.

Sommigen, o.w. degenen die menen dat de SWP als politieke partij geen bestaansgrond meer heeft, pleiten ervoor "De Brug" tot een algemeen "links" discussie-orgaan te maken, los van de SWP. Dit te meer, waar "Socialistisch Perspectief" - het voormalig orgaan van het Sociaal Democratisch Centrum (SDC) en later van deszelfs geestverwanten - sinds enige tijd is opgehouden te verschijnen.

Anderen willen hun krachten liever geheel gaan wijden aan partijen als de CPN, de PvdA of de PSP, zoals de bekende Ger Harmsen, die de hoop op gezondmaking van de CPN via de SWP en haar orgaan opgaf en inmiddels - in "De Brug" van 26 september j.l. - alle moedeloze geestverwanten opwekte toe te treden tot de PSP, wat hij inmiddels zelf òók deed.

Eén der redactieleden bleek in hetzelfde nummer evenwel van mening te zijn, dat èn voor de SWP (b.v. als partner in de vredesstrijd) èn voor "De Brug" (b.v. als medium ter beïnvloeding van de CPN) nog wèl een toekomst is weggelegd.

Ook ziet deze scribent - evenals de redactie (in "De Brug" van 17 oktober) - "De Brug" nog als een bruikbaar discussie-orgaan voor de verschillende "linkse" groeperingen. Daarnaast overweegt hij tenslotte, dat "een contactcommissie, samengesteld uit de vertegenwoordigers der verschillende linkse stromingen zeer nuttig (zou) kunnen zijn en zeker tegemoet (zou) komen aan het verlangen naar samenwerking en eenheid dat bij vele socialistcn aanwezig is".

Samenwerking tussen War Resisters International (WRI) en Wereldvredeeraad (WVR)

De internationale anti-militaristische, radicaal-pacifistische War Resisters International (WRI) - de Algemene Nederlandse Vredesactie (ANVA) vormt hiervan de Nederlandse sectie - huldigde nog in

1963 de opvatting, dat er geen basis bestond voor organisatorische samenwerking met de communistische Wereldvredeeraad (WVR).

De in augustus van dat jaar te Stavanger in Noorwegen gehouden WRI-conferentie nam evenwel een ander standpunt in en sprak zich in beginsel uit voor samenwerking met de WVR. Men bleek zich overigens duidelijk bewust van de fundamentele verschillen tussen beide organisaties.

Volgens "Peace News", het orgaan van de Engelse WRI-sectie, hebben vertegenwoordigers van de beide organisaties, tijdens op 3 en 4 oktober j.l. in Ostende gehouden besprekingen, overeenstemming bereikt over een gemeenschappelijk plan de campagne. Een na de bijeenkomst uitgegeven verklaring noemt als één der eerste taken: het voeren van actie tegen het voorstel tot vorming van een multi-laterale NAVO-kernmacht.

"De totstandkoming hiervan te beletten is - zo wordt gezegd - niet het einddoel doch slechts onderdeel van een campagne, die erop gericht is een verdere spreiding van kernwapens te beletten, de ontspanning in Europa te bevorderen en aldus uiteindelijk de ontbinding van de militaire machtsblokken mogelijk te maken."

De aanwezigen stemden in met het voorstel om in 1966 in Polen, onder auspiciën van de WRI, de WVR en andere internationale organisaties, een studieconferentie te houden met als onderwerp "Opvoeding voor een wereld zonder oorlog".

De WVR-vertegenwoordigers verklaarden zich bereid zo mogelijk deel te nemen aan de door de WRI in 1966 te houden wereldconferentie over geweldloosheid. Zij spraken voorts de hoop uit, dat afgevaardigden van de WRI het in 1965 te houden WVR-congres zouden bijwonen.

Het resultaat van Ostende zal de WVR ongetwijfeld tot voldoening strekken. Zoals bekend werden "waarnemers" van deze organisatie niet toegelaten tot de door vertegenwoordigers van onafhankelijke vredesorganisaties in januari 1963 in Oxford gehouden conferentie, zulks o.m. omdat men de Wereldvredeeraad niet als onafhankelijk beschouwde. Deze beslissing werd in Westelijke pacifistische kringen toen algemeen als juist betiteld.

Op het in januari 1964 te Tyringe in Zuid-Zweden gehouden oprichtings-congres van de "International Confederation for Disarmament and Peace" - ICDP - waren evenwel waarnemers van de Wereldvredeeraad aanwezig en kwam bovendien het samenwerken met o.a. de WVR al ter sprake.

Voor wat betreft samenwerking tussen pacifisten en communisten in Nederland moge hier worden gewezen op de 4 april van dit jaar in Amsterdam gehouden anti-kernbomdemonstratie; aan de voorbereiding hiervan was samengewerkt door het Comité 1961 voor de Vrede en de Nederlandse Vredesraad.

"De Internationale" over de CPN

Een recent bericht in "De Waarheid", waarin wordt betreurd dat destijds (najaar 1961) in datzelfde blad twee vooraanstaande trotskisten werden gedoodverfd als spionnen van het Westen, wordt door een medewerker aan "De Internationale" (orgaan van de Nederlandse sectie van de IVde Internationale) gezien als "een klein bewijs van het eindelijk ook in Nederland doordringen van de destalinisatie".

Immers, aldus het artikel in "De Internationale", het is de eerste maal sinds het ontstaan van de IVde Internationale, dat men er in een blad van de CPN zijn spijt over betuigt, dat trotskisten worden belasterd. Tussen 1936 en 1961 was en bleef het thema: laster over zgn. trotskistische spionagediensten, maar nu - in 1964 - komt dan eindelijk het eerste straaltje licht in de stalinistische duisternis van de CPN. De schrijver hoopt, dat dit eerste straaltje aanleiding moge zijn voor een onderzoek naar de oorzaken van het stalinisme, z.i. een absolute voorwaarde voor de ontwikkeling van de communistische beweging in Nederland. Dat de trotskistische beweging zelf met dit "werkelijk marxistisch" onderzoek reeds tientallen jaren bezig is, was juist de reden van de laster: deze moest dienen om de uitkomsten van het trotskistische onderzoek te verhullen.

Kennelijk wil het trotskistische orgaan nog eens de nadruk leggen op de noodzaak van een grondige destalinisatie en op de rol die de Vierde daarbij al jarenlang heeft gespeeld. Daar wordt dan zowel de onderhavige rechtzetting van "De Waarheid" als de suggestie dat de koers van een planmatige lastercampagne jegens de trotskisten thans door de CPN zou zijn verlaten, met de haren bijgesleept. Wat het laatste betreft: om vroegere lasterpraat met voorbeelden te illustreren wordt tot 1937 en 1938 terug gegrepen. Voor de periode daarna, tot 1961, had de redactie van het Nederlandse trotskistenorgaan blijkbaar geen saillante voorbeelden voor handen. Verder lijkt het nogal ver gezocht, de spijtbetuiging over de laster van 1961 als

een uitvloeisel van destalinisatie in de CPN te begroeten. De feitelijke toedracht was in het kort immers aldus: zowel "l'Humanité" als "De Waarheid" namen in november 1961 een verslag op van een persconferentie in Oost-Berlijn, gegeven door een uit het Westen overgelopen Duitser. Deze had er o.a. verklaard, dat Pablo (Michel Raptis) en Sal Santen spionnen van de Westduitse en Franse geheime diensten waren en verraders van de Algerijnse verzetsbeweging. De twee aldus gedoodverfde trotskisten spanden in juni 1962 een civiele procedure tegen de twee kranten aan, waarbij - naast duidelijke rechtzetting - een vergoeding voor geleden schade van totaal f. 10.000,-- werd geëist, plus een dwangsom bij niet-nakoming van een eventueel door de rechtbank te gelasten rechtzetting.

Het ligt voor de hand dat "De Waarheid" - in de onmogelijkheid bewijzen te fourneren - zich eerder door financiële dan door destalinisatie-motieven gedrongen zag tot haar rechtzetting.

Tegen deze achtergrond is de trotskistische reactie van nu des te opvallender.

Rumoer rondom Paul van Tienen

Recente perspublicaties, volgens welke de bekende Paul van Tienen zich zou hebben schuldig gemaakt aan de verspreiding van een nationaal-socialistisch en anti-semitisch boekwerk, getiteld "Adolf Hitler, sein Kampf gegen die Minusseele", hebben de activiteiten van deze onverbeterlijke neo-nazi opnieuw in het centrum van de belangstelling geplaatst.

Zoals bekend, hervatte Paul van Tienen, ex-SS-er, na zijn ontslag uit de gevangenis in 1951, reeds spoedig weer zijn oude politieke activiteiten.

Zo trad hij o.m. op als algemeen leider van de in 1953 opgerichte doch reeds in 1954 als neo-nazistisch verboden "Nationaal Europese Sociale Beweging" (NESB).

Van Tienen, die zijn politieke aspiraties - ondanks het échec van de NESB - ook daarna niet opgaf, trachtte nog meermalen, door middel van dan wel in samenwerking met andere groeperingen, weer in de politieke arena te verschijnen, evenwel steeds zonder succes.

Tenslotte beperkte hij zijn politieke activiteit tot het uitgeven van het - uiteraard nazistisch getinte - "Sociaal Weekblad",

opgeheven in mei 1957, doch hierna - tot op heden - voortgezet onder de naam "Revisie" (ondertitel: "Nederlands Archief der Conservatieve Revolutie").

Weliswaar verschijnt deze uitgave onder Van Tienens eigen verantwoordelijkheid, doch betwijfeld moet worden of alle daarin vervatte publicaties pennevruchten van hemzelf zijn.

"Revisie" beoogt - volgens haar eigen omschrijving - "een herziening van het vervalste geschiedbeeld van onze tijd en een herstel van eer en recht van hen, die van deze geschiedvervalsing het slachtoffer zijn."

In wezen komt de inhoud van het blad echter neer op een poging om het nationaal-socialisme te rechtvaardigen en te verheerlijken, de collaboratie van de NSB-ers met de Duitse bezetters in de oorlog goed te praten en om aan te tonen, dat het Hitler-regime niet kan worden belast met alle schanddaden, die men het gewoonlijk toeschrijft.

Van Tienens publicistische activiteit culmineert evenwel in wat genoemd wordt de "Boekhandel Europa" of de "Boeken-importdienst Europa", waarvan Van Tienen zelf de eigenaar is. Ook drijft hij wel handel onder de naam "Militaire boekenclub Scharnhorst".

Hoewel Van Tienens boekhandel niet erkend is door de "Vereniging ter Bevordering van de Belangen der Boekhandels" slaagde hij er tot dusver in op legale wijze Duitse boeken - waaronder veel nationaal-socialistisch gekleurde lectuur en ook wel militaire studieboeken - in Nederland te importeren.

Als centraal adres voor "Boekhandel Europa" geldt - afgaande op de diverse folders - nog altijd "Postbus 5055" te Scheveningen.

Van Tienen zelf woont echter sedert november 1963 niet meer in Den Haag, doch in Utrecht.

Hoewel hij, blijkens een mededeling aan zijn cliënten uit die tijd, ook bereikbaar zou zijn onder de aanduiding "Firma Europa", Abstederdijk 14 te Utrecht, lag het toch kennelijk in zijn bedoeling aan zijn eigen verblijf aldaar niet te veel ruchtbaarheid te geven.

Gezien echter de jongste perspublicaties, kan thans ook dit adres niet meer als "cover" fungeren.

Een van de boekwerken waarvoor Boekhandel Europa reeds eind 1963 reclame maakte, is het thans zo zeer gewraakte, boven aangehaalde boekwerk, waarop enkele Nederlandse journalisten blijkbaar de hand hebben weten te leggen en naar de inhoud waarvan door de Nederlandse justitie thans een onderzoek wordt ingesteld.

Jaarvergadering Pacifistisch Socialistische Partij

Het jaarlijkse congres van de PSP, ditmaal te Rotterdam gehouden op 3 en 4 oktober, was geheel toegankelijk voor de pers. Dit was vooral opmerkelijk, omdat van te voren al vast stond, dat vele afdelingen met kritiek zouden komen. Die is dan ook niet uitgebleven: het partijbestuur en de Tweede Kamerfractie kregen te horen dat zij in belangrijke kwesties veelal pas stelling hadden genomen na pressie van onderop. Ook tegen het beleid van de radio- en t.v.-commissie bleken velerlei bezwaren te bestaan.

Het congres keerde zich in een resolutie tegen het regeringsstandpunt, dat er geen ruimte zou zijn voor loonsverhogingen in 1965. In dit verband wordt uitdrukkelijk vastgesteld, dat de vakorganisaties de werkstaking wel degelijk als één der middelen dienen te hanteren om de arbeidende bevolking een rechtmatig aandeel in de welvaart te verzekeren.

De tweede resolutie, de buitenlandse politiek regarderend, spreekt zich o.a. uit voor opnemng van communistisch China in de UNO, de jure erkenning van de DDR en tegen deelneming van Frankrijk en Spanje aan de EEG.

Naast suggesties om te bereiken dat de partij niet meer voornamelijk als "partij van de bom" gezien wordt, werd ook een waarschuwing vernomen tegen de tendens van de PSP een links-socialistische partij te maken...

In zijn slotrede deed de nieuwe voorzitter uit Wageningen een beroep op de leden om mede te werken aan de lijn die nu eenmaal is uitgestippeld, ook al had men die persoonlijk liever wat meer naar links of naar rechts geleid willen zien. Hij kondigde tevens aan dat het partijbestuur zal trachten contacten te leggen met de voormalige koloniale gebieden en met verwante politieke groeperingen in de gehele wereld. Uitgangspunt voor deze plannen is de stelling,

dat alleen een socialistische structuur van het economisch en politiek bestel, vooral ook internationaal gezien, waarborg biedt voor vrede en welvaart.

STAKINGSOVERZICHT OKTOBER 1964

Bedrijf : N.V. Aannemingsmaatschappij Van der Vorm te Rotterdam, object Slotterplas te Amsterdam.

Aanleiding : loontoezegging kon i.v.m. cao niet worden nagekomen.

Inmenging vakbonden : erkende bonden bemiddelen.

Resultaat : negentig gedagvaarde stakers werd in kort geding op 20 oktober werkhervatting aangezegd, op straffe van betaling van een dwangsom.

Aantal werknemers : onbekend.

Aantal stakers : + 120.

Duur van de staking : vanaf 21 sept. 1964.

Bedrijf : Aannemersbedrijf M. Koster en Van Houwelingen te Mijdrecht.

Aanleiding : 8½-urige werkdag geëist i.p.v. 9½-urige werkdag.

Inmenging vakbonden : ANB/NVV bemiddelde.

Resultaat : werkdag met ¼ uur bekort; 7 stakers ontslagen.

Aantal werknemers : 60.

Aantal stakers : 25 (2-10) en 60 (5-10).

Duur van de staking : 1½ dag (2 en 5-10-1964).

Bedrijf : Aannemingsbedrijf N.V. Texel (Gebr. Van der Meijden) te Amsterdam (9 objecten).

Aanleiding : protest tegen niet uitbetalen van voorschot op beloofde winstdelingsregeling. Werknemers besloten voortaan het werk een half uur eerder te beëindigen.

Inmenging vakbonden : erkende bonden openden op 23 oktober weerstandskassen voor hun leden.

Resultaat : directie ontsloeg alle stakers op 13-10-1964.

Aantal werknemers : 450.

Aantal stakers : 450.

Duur van de staking : ½ uur (13-10-1964).

Bedrijf : Machinefabriek Schuurink N.V. te Breda.

Aanleiding : niet uitbetalen van een winstuitkering over 1963.

Inmenging vakbonden : geen.

Resultaat : geen.

Aantal werknemers : onbekend.

Aantal stakers : 29.

Duur van de staking : enkele uren (13-10-1964).

Bedrijf : Scheepvaartvereniging Noord te Amsterdam.

Aanleiding : schorsing van één dag van 4 werknemers i.v.m. werkweigering.

Inmenging vakbonden : NBV/NVV onderhandelde met de directie.

Resultaat : strafmaatregel ingetrokken.

Aantal werknemers : onbekend.

Aantal stakers : 250.

Duur van de staking : 1½ dag (13 en 14-10-1964).

A G E N D A
=====

- 33 -

<u>Datum:</u>	<u>Bijeenkomst:</u>	<u>Plaats:</u>	<u>Organisatie:</u>
nov.'64	Bijeenkomst Alg.Raad FIR.	?	FIR
nov.'64	Eur.conf.v.veiligheid en ontspanning.	Salzburg	WVR
* 14-19 nov.'64	Wereldconf. voor Vrede en Samenwerking.	New-Delhi	Indiase Vredescom. gesteund door WVR
* 9-12 dec.'64	Bijeenkomst Wereldvakverbondscomité voor Eenheid van actie tegen de monopolies.	Leipzig	WVV
15 dec.'64	Vorbereidingsconf. 26 CP-en.	Moskou	CPSU e.a.
* 25-28 dec.'64	10e ANJV-congres.	Amsterdam	ANJV
eind '64	4e Conf. VVI-voeding.	?	WVV
1964	Int.Conf.werkende jeugd.	?	WFDJ
begin 1965	EC-vergadering WFDJ.	?	WFDJ
april '65	2e Int.conf.onderwijs geschiedenis verzet.	Tsj.Slow.	FIR
juni '65	Nationaal treffen t.g.v. 20-jarig bestaan ANJV.	Amsterdam	ANJV
aug. '65	9e Wereldjeugdfestival.	Algiers	WFDJ/IUS
* zomer '65	Congres WVR.	India	WVR
sept. '65	8e Alg. Verg. WFWO	Boedapest	WFWO
sept. '65	Intern. Symposium WFWO	Boedapest	WFWO
eind 1965	5e Congres FIR.	?	FIR

* nieuw c.q. aangevuld.

PAUL DE GROOT SCHRIJFT GESCHIEDENIS

Naar goed communistisch gebruik heeft de voorzitter van de CPN, Paul de Groot, in "De Waarheid" van 5 september j.l. een stukje "geschiedschrijving in dienst van de partijpolitiek" ten beste gegeven dat niet onder hoeft te doen voor hetgeen er op dit gebied gedurende de Stalin-periode in de Sowjet-Unie werd gepresteerd. Het is niet moeilijk aan te tonen dat De Groot in zijn artikel "De CPN in de septemberstorm" de geschiedenis bewust vervalst met het oogmerk de huidige autonomie-politiek van de CPN een hechter fundament te verschaffen. Deze autonomie-politiek heeft twee aspecten. Enerzijds moet zij dienen om nationaal de eenheids-politiek van de CPN (gezamenlijk optreden van communisten en socialisten) meer kans van slagen te geven. In CPN-kringen drukt men zich aldus uit: "Er moet afgerekend worden met de mythe dat de CPN een filiaal van Moskou is". Anderzijds streeft de CPN-leiding naar autonomie om op het internationale vlak een middenkoers te kunnen varen in het geschil tussen Moskou en Peking.

In zijn bovengenoemde beschouwing geeft De Groot een summier overzicht van het optreden der CPN rond het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog in september 1939. Scherp kritiseert hij de buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie in die dagen, in het bijzonder de afsluiting van het niet-aanvalsverdrag met Duitsland (het zgn. Molotov-von Ribbentrop Pact). Hij wil het daarbij doen voorkomen - en hier begint de geschiedvervalsing - alsof de CPN toen al "ondanks alle officiële Sowjet-propaganda" het Pact afkeurde en daardoor "tijdelijk in tegenstelling tot het officiële Sowjet-standpunt kwam te staan". Hoe onwaar deze voorstelling van zaken is, kan eenvoudig aangetoond worden met enkele citaten uit de partijbladen van die tijd: "Het Volksdagblad" en "Politiek en Cultuur".

"Het Volksdagblad" kondigde op 22 augustus 1939 het Pact aan als "een overwinning van de vredespolitiek der Sowjet-Unie". Paul de Groot (!), toen partijsecretaris en hoofdredacteur van "Het Volksdagblad", betoogde in het nummer van 29 augustus dat de Sowjet-Unie door de afsluiting van het Pact de wereld getoond had "hoe men de nazi's door macht tegenover macht te plaatsen, kan dwingen hun aanvalsplannen weer op zak te steken". Het Duitse fascisme moest voor het Rode Leger op de knieën, aldus De Groot, zonder dat de Sowjet-Unie "noch van eigen goed, noch van een ander volk ook maar iets

heeft opgeofferd". Twee dagen later werd Polen door de Duitse legers onder de voet gelopen!

Aangevoerd zou kunnen worden dat de daaropvolgende inval van de Sowjet-Unie in Polen en de Duits-Russische verdeling van dit land Paul de Groot wellicht de ogen heeft geopend. Ook daar is geen sprake van. De Groot noemde in "Het Volksdagblad" van 18 september de Russische schending van het Poolse territoir "een verlossende daad", verricht "in het belang van het Poolse volk en van de vrede". "De Sowjet-Unie", zo stelde De Groot, "heeft daarom de dank verdiend van alle arbeiders en onderdrukten, van alle vredelievende mensen". Partijvoorzitter legde tenslotte het officiële partijstandpunt vast in het novembernummer van het CPN-kaderblad "Politiek en Cultuur" (1939): "De Sowjet-Unie had groot gelijk, door middel van het Russisch-Duitse niet-aanvalsverdrag een eigen, zelfstandige en veilige positie in deze imperialistische oorlog te betrekken".

De CPN als autonome partij

Met zijn huidige, onjuiste - boven weerlegde - bewering omtrent een kritische houding van de CPN in 1939 ten opzichte van het Pact, wil De Groot nu aantonen dat de partij "ook toen al" autonoom was en "een zelfstandige politiek voerde die uitging van de nationale belangen van Nederland".

In feite echter was de politiek van de CPN in die dagen een slaafse uitvoering van de door de buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie bepaalde besluiten van de Comintern. Geheel volgens deze besluiten steunde de CPN in de periode tussen 1935 en september 1939 de internationale volksfrontpolitiek van eenheid tussen socialisten en communisten tegen het Duitse fascisme, dat op het zevende wereldcongres van de Comintern (1935) tot "hoofdgevaar voor de vrede" was verklaard. Partijvoorzitter stelde duidelijk in zijn slotwoord op het in 1938 gehouden Paascongres van de CPN:

"Wij hebben op dit congres definitief de weg ingeslagen die op het zevende wereldcongres van de Communistische Internationale werd vastgesteld" ("Volksdagblad" 20 april 1938).

Het niet-aanvalsverdrag tussen de Sowjet-Unie en Duitsland dat op 23 augustus 1939 werd afgesloten, betekende echter een wending in de buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie en dus ook in de richtlijnen van de Comintern. Nog voor de nieuwe politiek duidelijk was uitgestippeld, riep partijsecretaris Paul de Groot al op tot solidariteit met de Sowjet-Unie:

"Thans meer dan ooit op de bres voor de Sowjet-Unie, de sterke en doelbewuste burcht van het proletariaat en de vrede, die onder de vaste leiding van onze kameraad Stalin de strijd voert tegen de oorlogmakers en volksuitsluiters ....." ("Volksdagblad" 29 augustus 1939).

De Comintern decreeteerde dat de op 1 september 1939 uitgebroken oorlog van Engeland en Frankrijk tegen Duitsland een "bnrechtvaardige, imperialistische oorlog" was, waarvan de arbeidersklasse zich verre moest houden. Ook nu weer veroorloofde de CPN zich geen eigen mening, maar volgde scrupuleus de koers van de Comintern. Lou Jansen, voorzitter van de CPN-fractie in de Tweede Kamer, kon aan het eind van het bewogen jaar 1939 dan ook verklaren:

"De CPN stond als geheel onwankelbaar aan de zijde van de Sowjet-Unie en maakte de Nederlandse arbeiders de politiek van de Sowjet-Unie duidelijk" ("Volksdagblad" 30 december 1939).

Nu, 1964, koersend op autonomie, dicht De Groot de CPN toe, in 1939 een zelfstandige rol te hebben vervuld, "hoewel er - naar hij zelf erkent - toen ook partijgenoten waren die elk woord dat in Moskou gesproken werd als evangelie beschouwden en gedachtenloos napraatten"(!).

In het uur van de grootste bedreiging van zijn vaderland schreef de Nederlander Paul de Groot in "Politiek en Cultuur" van april 1940 de voor zijn aanhang niet mis te verstane woorden:

"Wij oriënteren ons op het belang van de internationale strijd van de arbeidersklasse die er op gericht is (-) de macht van het revolutionaire proletariaat en zijn bolwerk, de Sowjet-Unie, zoveel mogelijk te versterken en zijn optreden in de wereld zoveel mogelijk te ondersteunen. Daarop oriënteren wij ons en op niets anders".

Een maand later overschreden Duitse troepen de Nederlandse grens. De CPN, zich oriënterend op de Sowjet-Unie, riep op tot "een correcte houding" tegenover de Duitse bezetter!

De CPN als voorvechter van de eenheidspolitiek

Conform de besluiten van het Comintern-congres van 1935 propageerde de CPN tijdens het Paascongres in 1938 de politiek van "eenheid met alle sociaal democratische arbeiders". Paul de Groot verklaarde in zijn congresrede dat de CPN bereid was "toe te treden tot de door SDAP en NVV ingestelde organen van samenwerking". Van CPN-zijde werd beoogd zowel een samenwerking op leden- als op bestuursniveau. De eenheidspolitiek die de CPN thans voorstaat, komt dus zeer sterk overeen met haar beleid in 1938. Dit is dan ook de reden waarom De Groot

nu in zijn "Waarheid"-artikel het wil doen voorkomen alsof de samenwerking tussen communisten en socialisten (een fictie overigens, zowel toen als nu!) indertijd verbroken werd buiten de schuld van CPN en SDAP.

De breuk in het "volksfront" werd - zo oordeelt de CPN-voorzitter nu - veroorzaakt door het Russisch-Duitse Pact, dat "enorme schade" toebracht aan "het contact tussen de CPN en de anti-fascistische massa". Ons streven in Nederland naar eenheid van communistische en sociaal-democratische anti-fascisten, aldus De Groot, werd er tijdelijk door lamgelegd.

Het is dus duidelijk de bedoeling van De Groot om de oorzaak van de verwijdering tussen de Nederlandse communisten en socialistten toe te schrijven aan de buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie en te suggereren dat de CPN zich van deze politiek distancieerde, maar er desondanks niet in slaagde de kwade gevolgen ervan teniet te doen.

De feiten spreken echter weer een andere taal dan de CPN-voorzitter. Inderdaad bracht het Pact een wending teweeg in de Comintern-politiek. De "volksfrontperiode" werd als afgesloten beschouwd en de communistische partijen werden opgeroepen zich te keren tegen de "imperialistische oorlog" en de leiders van de sociaal-democratische partijen te ontmaskeren als "oorlogophitsers". Ook hierin toonde de CPN zich weer een loyaal volgeling van de Comintern.

Reeds op 9 september 1939 schreef Paul de Groot in "Het Volksdagblad":

"Wij beschuldigen de leiders van SDAP en NVV de Nederlandse arbeiders bedrogen te hebben over de rol van de Sowjet-Unie".

Een maand later was de situatie al zo verscherpt dat de CPN-secretaris, de SDAP "de partij van de oorlog" noemde, waarbij hij aantekende:

"Wij weigeren te geloven dat de SDAP als geheel deze misdadige oorlogophitsing van haar leiding onderschrijft" ("Volksdagblad" 2 oktober 1939).

Een bijzonder felle aanval lanceerde De Groot in "Het Volksdagblad" van 2 januari 1940 onder het opschrift: "De SDAP als voornaamste werktuig der chauvinistische bedwelming". De thans zo "nationaal-denkende" CPN-leider kritiseerde toen een nieuwjaarsuitzending van de VARA als "één der walgelijkste chauvinistische propaganda-middelen die men zich denken kan". de CPN-secretaris drukte zich daarover verder als volgt uit:

"Het was àl Oranje, Koningin en Vaderland wat de klok sloeg".

In het CPN-maandschrift "Politiek en Cultuur" van februari 1940, gaf partijbestuurder een theoretische uiteenzetting van de nieuwe situatie:

"Nu dus niet langer streven naar eenheidsfront en volksfront door overleg en samengaan met sociaal-democratische en burgerlijke partijen, maar nu de zelfstandige strijd van de werkers van stad en land ontwikkelen tegen de voornaamste vijand, de eigen imperialistische bourgeoisie en haar lakeien en verhinderen dat zij voor hun belang ons land in de oorlog slepen".

De Duitse inval in Nederland bracht geen verandering in de houding van de CPN ten opzichte van de SDAP, getuige een artikel in het tijdens de bezetting (!) nog eenmaal verschenen maandblad "Politiek en Cultuur":

"De ergste en walgelijkse rol in de tragedie van de Nederlandse oorlogvoering speelt wel de leiding van SDAP en NVV. Hun aandeel aan het volksbedrog met de "neutraliteit" is het grootst en misdadigst geweest, daar zij van begin af aan openlijk propagandisten voor de geallieerden waren" ("Politiek en Cultuur", juni 1940).

Duidelijk blijkt - hoezeer De Groot ook thans het tegendeel wil doen geloven - dat de houding van de CPN tegenover de socialisten in de periode tussen september 1939 en het begin van de Duitse bezetting, bepaald werd door de politiek van de Sowjet-Unie. Zo sterk bepaald zelfs, dat de schending van het Nederlandse grondgebied door de Duitse legers en de daarmee gepaard gaande oorlogsmisdaden tegen het Nederlandse volk, de CPN niet tot andere gedachten vermochten te brengen. Hiermede komt ook het "nationale verzet" van de CPN tegen het "Duitse fascisme" in een ander licht te staan.

De CPN als heraut van het verzet

"Na de val van Polen sloeg onze partij groot alarm. Zij bereidde het volk en zichzelf voor op de uiterste weerstand tegen een Duitse invasie, ook gewapenderhand in de Nederlandse strijdkrachten en eventueel door de bevolking".

Aldus Paul de Groot in zijn in de aanvang van deze beschouwing vermeld "Waarheid"-artikel van 5 september 1964. Opnieuw een bewering van de CPN-voorzitter die moet dienen om aan te tonen dat de CPN niet alleen thans een "nationaal beleid" voert, maar "ook reeds" in de jaren vóór de Tweede Wereldoorlog haar politiek fundeerde op "de belangen van het Nederlandse volk". Weer geven de feiten echter een geheel ander beeld van de zaak.

Zoals eerder werd betoogd, was het Duitse fascisme in 1935 bij

Comintern-besluit tot "hoofdgevaar voor de vrede" verklaard. Het congres van de CPN stelde dan ook in 1938 vast:

"Wij zijn voor de verdediging van de Nederlandse onafhankelijkheid, zonder voorbehoud en tot elke prijs, tegen de fascistische aanval uit het buitenland en tegen zijn medeplichtigen, het fascisme en de reactie in het eigen land" ("Volksdagblad", 19 april 1938).

In geval van een Duitse aanval op ons grondgebied, aldus het congres, zal de oorlog voor Nederland het karakter krijgen van "een rechtvaardige verdedigingsoorlog".

Het Molotof- von Ribbentrop Pact bracht echter de bekende wending in de Comintern-politiek teweeg, die resulteerde in een veroordeling van de oorlog als "onrechtvaardig en imperialistisch". Dit betekende voor de communisten dat zij geen partij mochten kiezen in deze oorlog en hun propaganda moesten richten tegen beide oorlogvoerende partijen. Onder invloed van de vriendschappelijke betrekkingen tussen de Sowjet-Unie en Duitsland kwam deze propaganda in feite neer op een hetze tegen "de Brits-Franse oorlogophitsers". De CPN, in de war gebracht door deze plotselinge koersverandering, propageerde nog enkele dagen de oude Cominternpolitiek, getuige de oproep van het partijbestuur in "Het Volksdagblad" van 4 september 1939:

"Arbeiders, werkers van Nederland! Weest bereid om met de wapens in de hand, onder alle omstandigheden en ten koste van alles, elke fascistische aanval, elke inbreuk op de onafhankelijkheid van het land en de vrijheid van ons volk te weerstaan! Wanneer de nazi's het land zouden aanvallen, dan wordt de strijd daartegen een rechtvaardige verdedigingsoorlog, waarbij de communisten in de voorste rijen zullen staan!"

Voorzitter had echter een maand later "het juiste inzicht" al hervonden, toen hij in het oktobernummer van "Politiek en Cultuur" schreef:

"Indien in de laatste jaren de mogelijkheid van een nationale verdedigingsoorlog bestond en indien daaruit de consequentie werd getrokken dat de Nederlandse arbeidersklasse daarbij bereid moest zijn met de wapens in de hand de onafhankelijkheid van het Nederlandse volk tegen het Duitse fascisme te verdedigen, dan is het duidelijk dat deze mogelijkheid vanaf het moment dat er een imperialistische oorlog is uitgebarsten en zolang deze oorlog haar imperialistisch karakter behoudt, opgeheven is en een gans nieuwe situatie is ontstaan".

Wat deze nieuwe situatie inhield en wat de gevolgen daarvan waren, bracht partijbestuurder onder woorden in "Politiek en Cultuur" van februari 1940:

"De vrede en de vrijheid van ons volk wordt niet meer, als vroeger, uitsluitend bedreigd door het nazi-fascisme (Duitse imperialisme), maar thans door alle oorlogvoerende, imperialistische machten en door de eigen imperialistische bourgeoisie - Onder deze verhoudingen kan natuurlijk van een rechtvaardige verdedigingsoorlog van ons land geen sprake meer zijn. Tegen wie de oorlog ook zal worden gevoerd, steeds zal dat betekenen een vazallendienst aan één der imperialistische machten en aan het imperialistisch belang der eigen bourgeoisie".

Paul de Groot, de CPN thans aandienend als "heraut van het verzet", trok de uitgestippelde Comintern-lijn consequent nog een flink eind door. In een artikel getiteld: "De communistische strategie in de strijd tegen de oorlog" ("Politiek en Cultuur - april 1940), be-
toogde hij:

"Het grootste gevaar voor Nederland om in de oorlog te worden gestort dreigt thans van het Brits-Franse blok. Daarvoor moet elke maatregel op politiek, economisch of ander gebied, welke gelijk zou staan aan een partij-kiezen voor de geallieerden, als een oorlogsprovocatie ontmaskerd en bestreden worden".

Mogelijk ter geruststelling van de partijgenoten die zich in deze moeilijke tijd langzamerhand meer Nederlander dan communist gingen voelen, voegde hij daar nog aan toe:

"Betekent dit nu dat wij Duitsland gaan ondersteunen? Daar is geen sprake van. Wij hebben geen enkele reden om de rol of de oorlogsdaden van het Duitse imperialisme ook maar in het minst te vergoelijken".

Een merkwaardige uitspraak overigens, van een CPN-leider die thans beweert dat de partij zich na de val van Polen voorbereidde op "uiterste weerstand tegen een Duitse invasie!"

Na de Duitse inval in Nederland gaf de CPN-leiding nog eenmaal een staaltje van wat De Groot nu noemt: "een zelfstandige politiek die uitging van de nationale belangen van Nederland". Het juni-nummer van "Politiek en Cultuur", verschenen nadat de Duitse bezetting van Nederland een feit was geworden, gaf in een ongesigneerd artikel het volgende fraais te lezen:

"Het hoogste belang van de Nederlandse bevolking vordert dat zij noch direct, noch indirect steun verleent aan de oorlogvoering der geallieerden, doch dat zij tegenover Duitsland een waarlijke neutraliteit in acht neemt. Herstel van de vrede en de vriendschap met het Duitse volk is de eerste stap die het Nederlandse volk kan en moet doen in het belang van herstel van de algemene vrede. Dit betekent ook dat het Nederlandse werkende volk tegenover de Duitse bezetting van ons land een correcte houding moet aannemen".

Concluderend kan worden vastgesteld dat, zonder tekort te willen

doen aan de betekenis van de rol die de CPN later heeft gespeeld in het nationale verzet tegen de Duitse bezetter, het beleid van de CPN ten aanzien van de verdediging van ons land, in de eerste plaats werd bepaald door het belang van de Sowjet-Unie.

Het was namelijk de Duitse aanval op de Sowjet-Unie in juni 1941 die een nieuwe koersverandering bracht in de Comintern-politiek, waardoor de "onrechtvaardige, imperialistische oorlog" overging in een voor communistische begrippen aanvaardbare "rechtvaardige bevrijdingsoorlog". Vanaf die datum kon het verzet van de CPN pas nationaal genoemd worden.

Aangenomen mag worden dat de pogingen van Paul de Groot om thans zelfs de geschiedenis dienstbaar te maken aan zijn opportunistische wenspolitiek, ook in partijkringen zullen worden doorzien. Zijn beweringen in "De Waarheid" zijn te duidelijk niet in overeenstemming met de waarheid.